

Handlingsplan 2017

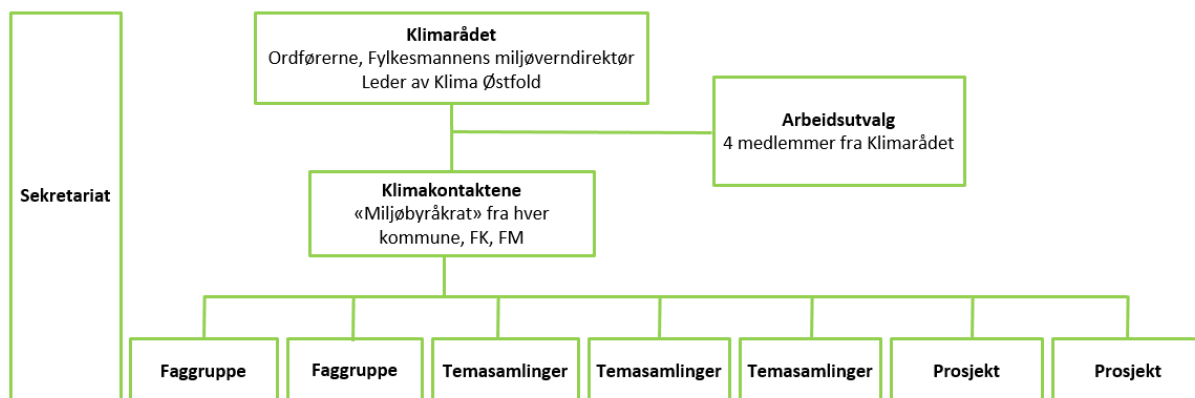
et samarbeid mellom kommuner,
fylkesmannen og fylkeskommunen

Samarbeidsmodell

Klima Østfold er et samarbeid mellom kommuner, fylkesmannen og fylkeskommunen for gjennomføring av tiltak som reduserer klimagassutslipp eller energiforbruk. Slik er samarbeidsmodellen:

Klimarådet: Kommunenes ordførere og fylkesordfører, samt miljøverndirektør hos Fylkesmannen, eller deres stedfortredere.

Arbeidsutvalg: Klimarådet velger et arbeidsutvalg (AU) bestående av 4 personer fra Klimarådet, som kan ta beslutninger på vegne av Klimarådet mellom Klimarådsmøtene. En politiker herfra **leder** Arbeidsutvalget og Klima Østfold.

Klimakontaktene - administrativ gruppe består av en fast kontaktperson i administrasjonen hos hver deltagende kommune.

Koordinator organiserer og koordinerer det daglige arbeidet, fra 2016 sammen med kommunikasjonsrådgiver og andre fagressurser. Disse utgjør **sekretariatet**.

I tillegg kan **faggrupper** arbeide med konkrete aktiviteter og tiltak, etter interesse/behov for den enkelte kommune/region. Da består denne av relevante fagfolk fra de kommunene som ønsker å jobbe med temaet, som for eksempel kommunale bygg. **Temasamlinger** er en bedre egnet arbeidsform innen andre fagfelt enn kontinuerlige arbeidsgrupper – som innkjøp og arealplanlegging. I tillegg jobbes det med aktiviteter gjennom eksternt finansierte **prosjekter**.

Klima Østfold ble etablert i 2012 med en treårig samarbeidsavtale. Denne ble videreført fra 2015 til 2017. Videre samarbeid vil vurderes i 2017.

Samarbeidsavtalen og årlige handlingsplaner regulerer virksomheten til Klima Østfold. Ved oppstart ble det gjennomført en sammenligningsstudie av alle kommunale Klima- og energiplaner. Fem områder går igjen i de fleste planer og utgjør derfor Klima Østfolds tiltaksområder:

- Areal og transport
- Energibruk og bygg
- Forbruk og avfall
- Landbruk
- Kunnskap og informasjon

Samarbeidets intensjon og rolle

Klima Østfolds rolle skal være å:

- Øke gjennomføringsevnen for klima- og energiltak.
- Samarbeide på en måte som bidrar til å styrke partenes vedtatte politikk.
- Mobilisere økte ressurser til tiltak gjennom søknader til tilskuddsprogram statlig og internasjonalt.
- Drive kunnskapsoppbygging internt i nettverket.
- Kvalitetssikre og følge opp tiltak for best mulig reduksjonspotensial mht. klimagassutslipp.
- Utvikle relevante måleindikatorer for fylket og lage Klimaregnskap i Østfold.

Økonomi

Samarbeidet finansieres gjennom et årlig beløp fra hver deltagerkommune, og fylkeskommunen bidrar tilsvarende kommunenes bidrag. Hver kommunes bidrag er 20 000 kroner pluss 1,50 kr x antall innbyggere i kommunen. Fylkesmannen har forpliktet seg til minst å bidra med 50 000 pr år. Deltagerfinansieringen tilsvarer ca. 1,6 mill. kr per år, og det er forventet at man skal kunne hente tilsvarende midler i ekstern støtte og tilskudd til konkrete tiltak. På både finansierings- og utgiftssiden har fylkeskommunen i tillegg til midlene regnet en overheadkostnad på 100 000 for kontor- og sekretariatsfunksjoner. Det er overført kr 275 664 fra 2016.

Under «møter og konferanser» i budsjettet ligger både deltakelse på andres arrangementer og finansiering av egne arrangementer. Sistnevnte kan inkludere seminarer rettet mot befolkning, aktiviteter som inngår i riggingen av Energi- og klimaplaner-prosjektet, arrangementer knyttet til arealplaner, eller på skoleaktiviteter knyttet til sykling.

Sammenhengen mellom midler og utgifter som er knyttet til spesifikke prosjekter er skilt ut i egne farger i oversikten. Vi tar forbehold om finansiering til forberedelser til energi- og klimaplanrulling, som ikke er omsøkt ennå (angitt med blått). Vi legger opp til ekstra aktivitet dersom vi får ytterligere ekstern finansiering. En klimasatssøknad er for tiden til behandling. Dette ligger inne i handlingsplanen, men ikke budsjettet.

Budsjettforslag 2017

Utgifter:	Regnskap 2016	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Lønn koordinator og kontorkostnader	1 143 845	940 000	990 000
Lønn, andel kommunikasjonsrådgiver	100 000	100 000	260 000
Klimagassregnskap 2016	54 115	20 000	275 000
Nettside og formidling	23 154	30 000	20 000
Abbonement - Energiportalen	120 000	120 000	120 000
Grønne uker og dager	134 565	230 000	150 000
Aktiviteter Interregprosjekter	250 000	250 000	250 000
Klimasmart Landbruk 2.0-prosjektet. Forpliktete midler til egeninnsats			187 500
Klimasmart Landbruk 2.0-prosjektet	268 600	310 000	537 500
Massivtre-prosjektet			1 500 000
Fossilfrie maskiner-prosjektet. Forpliktete midler til egeninnsats			150 000
Fossilfrie maskiner-prosjektet.			300 000
Prosjekt Energi- og klimaplaner*			500 000
Energianalyser komm. Bygg	7 650	130 000	
Energiltak, Vann og Avløp	66 232	250 000	150 000
Møter og konferanser	45 039	75 000	90 000
Studieturer / Kompetanseheving	52 452	75 000	77 164
Andre aktiviteter	0	35 000	20 000
Sum utgifter	2 265 652	2 565 000	5 577 164

Overført, januar	275 820	275 820	275 664
Finansiering			
Bidrag fra kommunene	757 724	756 787	757 000
Bidrag fra Fylkeskommunen	857 772	831 000	857 000
Bidrag fra Fylkesmannen	50 000	50 000	50 000
Eksterne midler:			
Interreg-prosjekter	350 000	350 000	350 000
Klimasats: Klimasmart Landbruk	250 000	210 000	537 500
Klimasats: Massivtre-prosjektet			1 500 000
Klimasats: Fossilfrie maskiner-prosjektet			300 000
Skjønnsmidler fra Fylkesmannen* til prosjekt Energi- og klimaplaner	0	100 000	500 000
Klimasats, Nettverksstøtte 2017			450 000
Sum (overført og finansiering)	2 541 316	2 573 607	5 577 164

*Søkes innen 31. mars

▶▶ Handlingsplanens aktiviteter

Flere av aktivitetene i Klima Østfold går over flere år. I 2017 vil allerede igangsatte aktiviteter videreføres, samt at nylig oppstartede Klimasats-prosjekter kommer opp og går. I tillegg er Klimakontaktene referansegruppe for fylkesplanarbeidet, og forberedelsene til felles aktiviteter knyttet til rullering av energi- og klimaplaner vil starte opp.

1. Erfaringsoverføring og koordinering med andre aktører

Som nettverk utgjør Klima Østfold en plattform som – utover å spre erfaringer mellom kommunene - også kan nyttes til samarbeid med andre om:

- spredning av erfaringer og informasjon ut til kommunene og vice versa
- kommunikasjon utad
- synergier rundt eventuelle felles aktiviteter
- koordinering mellom aktører

Det vil etterstrebese denne typer effekter med følgende aktører/enheter:

Som sekretær/medlem:

- Energiform Østfold: Koordinator for Klima Østfold er sekretær for Energiform.
- Avfallsforum: Koordinator for Klima Østfold er medlem i forumet.

Andre aktører/nettverk/prosjekter

- Biogass Oslofjord
- Biogass 2020
- «Sykkelbyene» og arbeidet til ny sykkelkoordinator ved Østfold fylkeskommune (bl.a sykkelveier etter forenklede standarder)
- Bypakke Nedre Glomma
- Trafikksikkerhetsutvalget og Pedalen/Kirkens bymisjon om sykkeltiltak
- Planforum
- Vannområdene, for eksempel innen arealplaner
- Ungt entreprenørskap - Klimakunnskap - opplegg for vg/u-skoler
- Inspiria - Klimakunnskap - opplegg for vg/u-skoler
- Smart Innovation Norway og «Smart by og samfunns-arbeidet» i Østfold-kommuner, samt «Digitale Østfold».
- Østfoldforskning med sikte på videre spredning om og utnytting av KlimaReg-prosjektet
- Avfallsselskapene (i "ytte Østfold") for å kommuniser om kommende utsortering av organisk avfall i husholdninger.
- Innkjøpsavdelingen ved Østfold fylkeskommune og Fylkenes innkjøpsnettverk
- Fylkenes klimanettverk
- Andre klimanettverk i landet
- Covenant of Mayors

Samarbeidsprosjekter der Klima Østfold spiller en aktiv rolle er beskrevet i tabellen under.

2. Møteplan

Klimarådet: Mars 2017

Arbeidsutvalget: 3 møter

Klimakontaktene: 4-5 møter, hvorav en samling

Faggruppe bygg: 2 møter

Seminar for spesifikke målgrupper: etter behov

3. Handlingsplan

I oppsettet til handlingsplanen har vi noen omskrevne, overordnede målsettinger fra kommunenes klima- og energiplaner. Ved å knytte prosjekter og aktiviteter til tiltaksområdene, vil det komme tydeligere frem innen hvilke felt vi legger innsatsen og hvilke mål vi søker å nå. Mange av aktivitetene her er pågående prosesser. Ettersom mange av aktivitetene for 2017 er knyttet til planprosesser har vi valgt å trekke dette ut som et eget tema i tabellen, uten at det skal forstås som et eget tiltaksområde.

1: Planprosesser Mål	Prosjekt/ Hovedaktivitet	Tiltak/ Delaktiviteter	Ressurser	Prioritet (1-2) / Evt. frist	Krever investeringer/midler fra kommunene
Delta i rullering av fylkesplanen.	Klimakontaktene er referansegruppe for fylkesplanens samfunnsdel, tema: Klima og miljø. mulig referanse for arealstrategiene. Koordinator deltar i arbeidsgruppen klima og miljø.		Klimakontaktene (på Klimakontaktmøter). Koordinator	1. Samfunnsdel: ut april, Arealstrategi: Høst	
Ferdigstille forberedelser for felles prosess med rullering av energi- og klimaplaner	Organisere som prosjekt. Søke skjønnsmidler fra fylkesmannen. Nytt forsøk på Horizon 2020.	Gjennomføre forstudier og lage kunnskapsgrunnlag. Andre forberedelsesaktiviteter.	ØFK og noen kommuner - felles rulleringsprosess, andre kommuner - følge prosessen. KØ-sekretariatet	1. Selve rulleringsprosessen fortsetter i 2018	
Etablere kunnskapsgrunnlag til bl.a. energi- og klimaplaner: Kommunenes egne direkte og indirekte utslipp samt energiforbruk, og om utslipp innenfor kommunens geografiske grenser.	Klimagassutslipp i og fra kommunene.	Spre kunnskap og tilrettelegge for bruk av klimagassregnskap over indirekte utslipp fra kommunenes egen virksomhet.	KØ-sekretariatet og Klimakontaktene.	1	
		Starte arbeidet med å finne "lavhengende" data innen kommunenes direkte utslipp, energibruk og telle implementering av fossilfrie løsninger.	Koordinator og Klimakontaktene.	2	
		Spre kunnskap og tilrettelegge for bruk av SSBs Klimagassutslippsstatistikk innenfor fylket og kommunenes grenser for 2015. Gjennomgang av statistikken på kommunenivå, sammenlikne med tidligere år.	KØ-sekretariatet og Klimakontaktene.	1	
		Prosjektet "Scope 3": Vennskapsregionen (Østfold, Västra Götaland, Nord-Jylland) skal samarbeide om bedre metodikk og bruk av klimaregnskap.	KØ-sekretariatet ved først og fremst Guri Bugge. Alle kommuner/klimakontakter som ønsker kan bli med.	2	
		Følge ØFKs prosess med å utarbeide klimabusjett som styringsverktøy	Koordinator. De kommunene/klimakontaktene som ønsker det.	2	
Fremme energi- og klimatiltak gjennom planer.	Kartlegge ønsker og behov og få i gang aktivitet som møter disse.	Seminarer og studietur er aktuelt Eventuelt knytte til arbeidet med fylkesplanens arealdel og klimatiltak.	KØ-sekretariatet. Aktuelle personer fra kommunene.	1	

2: Areal- og transport Mål	Prosjekt/ Hovedaktivitet	Tiltak/ Delaktiviteter	Ressurser	Prioritet (1-2) / Evt. frist	Krever investeringer/midler fra kommunene
Redusere klimagassutslipp fra transport	Utesting av fossilfrie maskiner og kjøretøy (Klimasats)	Teste fossilfrie maskiner og kjøretøy i kommunene	Prosjektleder Gabriel W. Krog, kommunene	1	
		Klimasats: El-sykel-utlån gjennom bibliotekene. Rammeavtale for kvalitets-elsyklar.	KØ-sekretariat, bibliotekene, kommunene.	1	
	Fossilfri 2030-prosjektet	Inkludere næringsliv for Fossilfri 2030-mål og erklæring (budstikka 2.0)	KØ-sekretariat, Energiforum Østfold, næringsforeninger	1	
		Informere, rådgivning og demo på arrangementer: Elsykler og fossilfrie kjøretøy	KØ-sekretariat, Elbilforeningen, Pedalen (samarbeidspartnere)	1	
		Kokebok for fossilfri transport og forankringsaktiviteter om denne	KØ-sekretariat. Klimakontakter og andre i form av workshops. Læring fra gode case i fylket og ellers. (Søkt om Klimasats-støtte).	2. Fortsette i 2018	
	Ladestolpe-utbygging	Oppfølging utbygging av ladestolper.	KØ-sekretariat, kommunene.	1	X
Redusere transportbehovet	Mobilitetsplanlegging for egen virksomhet	Erfaringsdeling om mobilitetsplanlegging	Klimakontakter og ØFK. Erfaringsdeling fra ØFK og eventuelt andre kommuner.	2	
	Bedre logistikk for utnyttning av egne kjøretøy	Erfaringsdeling, bl.a. fra Buskerud	KØ-sekretariat, kommunene.	2	
3: Energibruk Mål	Prosjekt/ Hovedaktivitet	Tiltak/ Delaktiviteter	Ressurser	Prioritet (1-2) / Evt. frist	Krever investeringer/midler fra kommunene
Kutte klimagassutslipp fra oppvarming av kommunale bygg	Bygg-gruppe	Arbeid i bygggruppa: 1. Fase ut fossil oppvarming 2. Energieffektivisering, Energy Performance Contracts 3. Solenergi 4. Erfaringer fra Klimasats' massivtreprosjekt.	KØ-sekretariatet. De kommunene som ønsker.	1	X
					X
					X
Økt energieffektivisering og bruk av solenergi på kommunale bygg	Klimasats: Støtte til merkostnader ved prosjektering av Massivtrebygg	Kompetanseheving om massivtre i byggprosjektene	Hobøl, Halden, Rakkestad, Kompetansedeling: Alle kommunene	1	X
Øke andel fornybare og lavutslipps-materialer					X
Kutte utslipp og effektivisere energibruk i Vann og avløpssektoren	Energiltak, Vann og Avløp	Seminar med gode eksempler, Kjøpe inn felles rådgiverkompetanse for mer effektiv energistyring VA og komm.tekn anlegg	Driftsassistenten og VA-avdelinger i kommunene	1	X (på sikt, dersom tiltak identifiseres)
Bidra til energiltak i husholdningene	Stimulere til fossilfri oppvarming, enøk, solenergi i boliger	1. Abonnere på og spre informasjon om energikalkulator for boliger.	Leverandør av kalkulator, KØ-sekretariatet, Kommunikasjonsgruppe i kommunene	1	
		2: Gjennomføre Grønne uker/dager i kommuner, inkludert gjennomføre Enøk-kveld/ oljefrikampanje for å øke bruken av energirådgivning/energikalkulator for boliger og stimulere til tiltak.	Leverandør av kalkulator, bedrifter, Energiforum Østfold, Klimakontaktene, kommuner	1	Egenandel fra kommuner kan bli aktuelt.

4: Forbruk og avfall Mål	Prosjekt/ Hovedaktivitet	Tiltak/ Delaktiviteter	Ressurser	Prioritet (1-2) / Evt. frist	Krever investeringer/midler fra kommunene
Redusere miljøbelastningen og etterspørre klimaløsninger ved kommunale innkjøp	Klimavennlige innkjøp.	1.Samling for kompetanseheving om miljø-mulighetene i nytt anskaffelsesregelverk 2.Felles innkjøp som for eks. smarte VA-målere 3. Hvis klimasats-midler: Grunnlag for innkjøp av kjøretøy, tjenester/varer som innebærer mye transport og andre innkjøp ved ønsker. Gjennomføre noen innkjøp Se "1. Koordinering, erfaringsoverføring og samarbeid med andre aktører"	Innkjøpere fra ØFK og kommunene, fagpersoner, Driftsassistansen.	1 2 (avhengig av hvor langt prosess m VA kommer) 1 (forutsatt tilsagn)	 X X
Redusere utslipp fra avfall Redusere avfallsmengden Øke gjenvinningsgraden Erfaringsdeling om miljøsertifisering av kommunale virksomheter	Gjennom nettverk og uformelt samarbeid med andre aktører. Miljøfyrtårn - hovedkontormodellen.	Etablere ressursgruppe for de kommuner som innfører hovedkontormodellen.	KØ-sekretariatet Klimakontakter og koordinator	1 1	
5: Kunnskap, holdninger og informasjon Mål	Prosjekt/ Hovedaktivitet	Tiltak/ Delaktiviteter	Ressurser	Prioritet (1-2) / Evt. frist	Krever investeringer/midler fra kommunene
Klimakontaktene: Kompetanseheving og bli bedre kjent	Klimakontakter på samling		Klimakontakter, sekretariatet	1 (høst)	
Forankre og engasjere Klimarådet i Klima Østfold	Klimarådskonferansen		KØ-sekretariat, leder av Klima Østfold og Arbeidsutvalg	1	
Øke sekretariatets kunnskap om hver kommune og øke kunnskap i kommuneadmin. om hvordan man kan dra nytte av Klima Østfold.	Klima Østfold-sekretariatets "Kommuneturné"	Møte med klimakontakt, eksempelvis rådmann, tekniske sjef, eiendom med flere i kommunene, utfra kommunene ønsker	Kommunikasjonsrådgiver og Koordinator	1	
Heve befolkningens kunnskapsnivå om miljø og klima, samt tiltak	I hht kommunikasjonsstrategi og informasjonsplan. Gjennom de andre prosjektene/aktivitetene	Aktivt bruke Facebook, Twitter og webside, samt kommunenes websider. Infomateriell og stands på lokale arrangementer. Se også "grønne uker" og "Fossilfri 2030"	Kommunikasjonsrådgiver, koordinator og Klimakontaktene/kommunene, kommunikasjonsgruppe.	1	
Dialog og samarbeid mellom kommunene og næringslivet . Se også "Fossilfri 2030".	Involvere relevant næringsliv i Grønne Uker med næringslivet som delvis målgruppe Smart energi/AMS-prosjektet	Mobilisering av befolkning, små og mellomstore bedrifter om fossilfri oppvarming og transport Kommunisere om og delta i aktiviteter i det Enovastøttede AMS-prosjektet «smart energi».	KØ-sekretariat, kommunene, Energiforum Østfold, KØ-sekretariat og Smart Energi (KØ er partner i prosjektet)	1 2	
6: Landbruk Mål	Prosjekt/ Hovedaktivitet	Tiltak/ Delaktiviteter	Ressurser	Prioritet (1-2) / Evt. frist	Krever investeringer/midler fra kommunene
Redusere klimagassutslipp fra og øke fornybar energiproduksjon i landbruket	Klimasmart landbruk 2016-18	Kurs: - Energieffektiv kjøring traktor/anleggsmaskiner - Dreneringskurs, etabl nabogrupper Utvikling/tiltak: Energiproduksjon fra låvetak, bioenergi og biogass, fremme fossilfrie alternativer Aktiviteter overfor agronomielever og lærere på Inspiria	Prosjektleder Charlotte Forsberg, kommunenes landbruksfolk, fylkesmannen, bondelaget, Inspiria, Kalnes, Tomb, samt andre tilgrensende prosjekt, som prosjektet Coben.	1	

SARPSBORG KOMMUNE

FREDRIKSTAD KOMMUNE

RÅDE KOMMUNE

RYGGE KOMMUNE

EIDSBERG KOMMUNE

HOBØL KOMMUNE

HVALER KOMMUNE

MARKER KOMMUNE

RAKKESTAD KOMMUNE

RØMSKOG KOMMUNE

SKIPTVEDT KOMMUNE

SPYDEBERG KOMMUNE

TRØGSTAD KOMMUNE

VÅLER KOMMUNE

ASKIM KOMMUNE

MOSS KOMMUNE

HALDEN KOMMUNE

Fylkesmannen i Østfold

ØSTFOLD
FYLKESKOMMUNE

